

ETIKOS KODEKSAS

Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacija (toliau – LGKVA) puoselėja aukštus lietuvių gestų kalbos vertėjų profesionalumo bei darbo etikos standartus. Siekdama užtikrinti ilgalaikę lietuvių gestų kalbos vertėjų darbo kokybę, LGKVA 2014 m. rugsėjo 20 d. visuotinio suvažiavimo metu priėmė šį lietuvių gestų kalbos vertėjų Etikos kodeksą.

Lietuvių gestų kalbos vertėjų Etikos kodeksas apima penkis vertybinius principus, kurių turėtų laikytis visi Lietuvoje dirbantys gestų kalbos vertėjai. Šio kodekso nuostatų be išimties privalo laikytis visi LGKVA nariai.

Etikos kodeksas yra „gyvas“ dokumentas, atspindintis bendrąsias lietuvių gestų kalbos vertėjų patirtis. Jame įtvirtintos nuostatos esant reikalui gali būti keičiamos visuotinio LGKVA suvažiavimo metu pateikus individualias korekcijas. Etikos kodekso korekcijos turi būti daromos atsižvelgiant į besikeičiančią darbo aplinką ir siekiant kuo gilesnio savęs ir savo darbo aplinkos supratimo.

Etikos kodekse vartojomos pagrindinės sąvokos:

Kolegos – kiti gestų kalbos vertėjai.

Klientai – visi asmenys, kurie dalyvauja vertimo situacijoje: kurtieji, neprigirdintieji ir girdintieji.

LGKVA vertybės:

1. Profesinis atsakingumas:

Atsakomybės prisiėmimas už profesinius sprendimus ir veiksmus.

2. Profesinė kompetencija (profesionalumas):

Įspareigojimas suteikti profesionalią vertimo paslaugą.

3. Pagarba klientams:

Vertimo paslaugų teikimas su pagarba ir kultūriniu jautrumu.

4. Pagarba kolegom:

Sąžiningas ir teisingas elgesys su kolegomis.

5. Profesinis tobulėjimas:

Savo žinių tobulinimas ir nuolatinis mokymasis.

1. PROFESINIS ATSAKINGUMAS: Gestų kalbos vertėjai prisiima atsakomybę už visus paslaugos teikimo metu priimtus profesinius sprendimus ir atliktus veiksmus.

1.1. Konfidencialumas

1.1.1. Gestų kalbos vertėjai privalo gerbti visų paslaugos gavėjų privatumą ir paslaugos teikimo metu sužinotos informacijos turinį laikyti paslaptyje. Gestų kalbos vertėjai gali būti atleisti nuo šio įpareigojimo tik klientui sutikus arba jei to reikalauja įstatymas.

1.1.2. Esant būtinybei gestų kalbos vertėjai gali pasidalinti savo turimomis žiniomis su kolegomis, kad sutektų kokybišką vertimo paslaugą. Tai turi būti padaryta užtikrinant perteikiamas informacijos bei kliento apsaugą.

1.2. Nešališkumas

1.2.1. Gestų kalbos vertėjai negali atliliki jokių kitų su profesija nesusijusių pareigų, išskyrus vertimo paslaugos teikimą.

1.2.2. Gestų kalbos vertėjai atlirkami paslaugą privalo būti neutralūs, nešališki ir objektyvūs: jie negali patarti, teikti rekomendacijų ar primesti savo nuomonės klientams.

1.3. Apranga

- 1.3.1. Gestų kalbos vertėjų apranga visada turi būti švari ir tvarkinga. Rekomenduojami tamšią spalvą, vienspalviai drabužiai. Sijonas turėtų būti ne trumpesnis nei 10 cm. virš kelių. Reikėtų vengti judesių varžančių drabužių.
- 1.3.2. Nerekomenduojami: įvairūs stambaus rašto megztiniai, džemperiai, ryškių spalvų ir marga apranga, trumpi šortai, drabužiai giliomis iškirptėmis, permatomi ar ekstravagantiški drabužiai, sportinio stiliaus apranga, nebent tokia apranga būtina esamai situacijai.
- 1.3.3. Gestų kalbos vertėjų apranga neturi užgožti pranešėjo ir/ar renginio vedėjo aprangos.

1.4. Profesinis elgesys

- 1.4.1. Gestų kalbos vertėjai yra atsakingi už tinkamą pasiruošimą darbui. Jei numatomas versti oficialus renginys ar paskaita, vertėjai patys susisiekia su organizatoriais ir pasirūpina programa, tinkama savo darbo vieta, įvertindamas matomumą, garsą ir kt. charakteristikas.
- 1.4.2. Gestų kalbos vertėjai neturi teisės daryti įtakos kitų žmonių apsisprendimui naudotis jų teikiamomis vertimo paslaugomis.
- 1.4.3. Gestų kalbos vertėjai turi teisę atsisakyti atlikti vertimo paslaugą užsakovui, jei:
  - supranta, kad nėra pakankamai kompetentingi tai padaryti dėl savo emocinės, fizinės ar psichinės būklės;
  - neturi pakankamai žinių tam tikroje srityje;
  - galimas konfliktas tarp klientų ir/ar vieno iš kliento bei vertėjo;
  - ir kitų LR teisės aktų numatyta tvarka.
- 1.4.4. Gestų kalbos vertėjai turi atsižvelgti į asmenines aplinkybes, kurios gali trukdyti darbo efektyvumui ir sukeltų viešų ir privačių interesų konfliktą.
- 1.4.5. Vertėjai turi vengti situacijų, kurių metu gali kilti konfliktas tarp paslaugos gavėjų.
- 1.4.6. Gestų kalbos vertėjai negali naudotis profesine padėtimi siekdami asmeninės naudos ar pelno.
- 1.4.7. Gestų kalbos vertėjai privalo suprasti skirtumą tarp profesionalaus ir socialinio (asmeninio) bendravimo. Jie turi nustatyti ir palaikyti dalykinį bendravimo su klientais pobūdį.

2. PROFESINĖ KOMPETENCIJA (PROFESIONALUMAS): Gestų kalbos vertėjai visada stengiasi suteikti kuo kokybiškesnę vertimo paslaugą.

2.1. Vertimo paslaugos patikimumas

- 2.1.1. Gestų kalbos vertėjai atsižvelgia ir prisitaiko prie klientų naudojamos gestų kalbos būdo (gestų kalba arba „kalkė“).
- 2.1.2. Kiekvieno vertimo metu gestų kalbos vertėjai turi perteikti tikslų pokalbio (žinutės) turinį informacijos gavėjui. Vertimo tikslumas apima gestų kalbos vertimo būdo pritaikymą, pokalbio dalyvių intonacijos bei, esant reikalui, pirminio teksto (žinutės) turinio gilesnės prasmės perteikimą.
- 2.1.3. Teikiant vertimo paslaugą asmeniui/asmenims, kurie vartoja kito regiono gestų kalbą, nestandardinius gestus, yra kitos valstybės gestų kalbos vartotojai arba riboto veiksnumo asmenys, kartu su lietuvių gestų kalbos vertėju turi teisę versti jo kolega.
- 2.1.4. Gestų kalbos vertėjai turi būti susipažinę su kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais profesiniais kodeksais bei teisiniais aktais, kurie daro įtaką jų darbui.

3. PAGARBA KLIENTAMS: Gestų kalbos vertėjai teikia profesionalias vertimo paslaugas vadovaudamiesi pagarbos ir kultūrinio jautrumo¹ principais.

- 3.1. Gestų kalbos vertėjai pripažįsta visus asmenis, kuriems reikalinga vertimo paslauga, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, tautybės, tikėjimo, politinių įsitikinimų, odos spalvos, civilinės padėties, seksualinės orientacijos bei kitų požymių.
- 3.2. Gestų kalbos vertėjai teikia vertimo paslaugas nepažeisdami kliento teisių, įtvirtintų Lietuvos Respublikoje galiojančiuose teisiniuose aktuose.
- 3.3. Gestų kalbos vertėjai iš anksto informuoja klientą/-us, jei vertimo metu dalyvaus vertėjas-praktikantas ir/ar mentorius.

4. PAGARBA KOLEGOMS: Gestų kalbos vertėjai demonstruoja pagarbą kolegoms, stažuotojams bei vertėjams-praktikantams.

- 4.1. Gestų kalbos vertėjai su kolegomis elgiasi dorai ir sąžiningai.

---

¹ Kultūrinis jautumas – tai kiekvieno žmogaus individualumo supratimas ir pokalbio subjektų kultūrinių kontekstų išmanymas.

- 4.2. Gestų kalbos vertėjai dirba užtikrindami profesinių santykių integralumą:
- 4.2.1. bendraudami tarpusavyje laikosi mandagaus bendravimo principų;
  - 4.2.2. konsultuoja kolegas profesiniais klausimais nesiekdamai pažeminti ar paniekinti kolegų;
  - 4.2.3. padeda ir skatina kolegas dalindamiesi savo įgyta patirtimi bei žiniomis;
  - 4.2.4. prieš komandinį vertimą aptaria ir tarpusavyje suderina pagrindinius komandinio vertimo principus;
  - 4.2.5. informuoja kolegas apie vertime dalyvausiantį vertėją-praktikantą ir gauna kolegų sutikimą.

5. PROFESINIS TOBULĖJIMAS: Gestų kalbos vertėjai nuolat kelia savo kvalifikaciją ir atnaujina profesines žinias, kad galėtų realizuoti pagrindines savo darbo vertybes.

- 5.1. Gestų kalbos vertėjai savarankiškai tobulina savo gestų kalbos žinias:
- 5.1.1. naudodamiesi parengta mokomaja vaizdo medžiaga ir kvalifikacijos kėlimo kursų DVD;
  - 5.1.2. žiūrėdami vaizdo įrašus gestų kalba socialinių tinklų paskyrose bei internetiniuose puslapiuose;
  - 5.1.3. ieškodami reikiamų gestų ir žodžių internetiniuose gestų kalbos žodynose;
  - 5.1.4. dalyvaudami įvairiuose seminaruose bei konferencijose Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje (pvz.: EFSLI, WASLI, EUD, WFD);
  - 5.1.5. su kolegomis tarpusavyje bendraudami gestų kalba;
  - 5.1.6. naudodamiesi kitomis savarankiško mokymosi priemonėmis;
  - 5.1.7. dalyvaudami kurčiujų bendruomenės veikloje.

- 5.2. Gestų kalbos vertėjai kelia savo kvalifikaciją dalyvaudami Surdologijos centro organizuojamuose LGK vertėjų kvalifikacijos tobulinimo kursuose.

Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacijos prezidentė

Ramunė Leonavičienė

Lietvių gestų kalbos vertėjų Etikos kodeksas parengtas remiantis:

- Code of Ethics and Guidelines for Professional Conduct. The Australian Sign Language Interpreters Association. Sydney, 2007.
- NAD-RID Code of Professional Conduct. Registry of Interpreters for the Deaf. Alexandria, 2005.